

Polské právo i nadále dostává na frak

- CZ24 News | 12. ledna 2024

POLSKO: Jan Zeman komentuje některé první kroky nové polské vlády Donalda Tuska krátce po převzetí moci v zemi.

Po polských parlamentních volbách, konaných 15. října 2023, byla 12. prosince 2023 jmenována nová polská vláda staronového premiéra Donalda Tuska (premiérem byl v letech 2007–2014), složená tentokrát z málo sourodé proevropské liberální koalice Občanské platforma (PO), tzv. Třetí cesty (polští lidovci PSL a hnutí Szymona Hołowni) a Nové levice (někdejší postkomunistická Strana demokratické levice, Hnutí Razem a Hnutí Roberta Biedroně), přičemž Hnutí Razem (Společně) do vlády nevstoupilo, ale nepotápí ji. Tuskova vláda má před sebou náročné úkoly. Jak se jich zhostí, není jasné, resp. uzavřená koaliční dohoda je mlhavá, klasický koaliční kompromis k vyvinění se z odpovědnosti za často neupřímné předvolební sliby. Vláda D. Tuska dostala od většiny poslanců Sejmu, dolní komory Parlamentu, téhož dne důvěru, aniž by předložila své programové prohlášení (!).

Vím, že je slušné jí dát „sto dní hájení“. První kroky nové vlády s výjimkou zvýšení platů učitelům o 30 % (jediný sociální slib PO) jsou ale velice kontroverzní, zvláště z hlediska jí tolik propagovaných zásad právního státu, kde předchozí vláda strany Právo a Spravedlnost (PiS) nemálo hřešila... Podívejme se na první kroky Tuskovy vlády z hlediska těchto slibů, zvláště pak z pohledů principů právního státu, tj. respektování platných zákonů.

Na Evropské radě

Hned den po jmenování (13. prosince) vyrazil premiér Donald Tusk do Bruselu na Evropskou radu, kterou rozhodně nechtěl přenechat svému předchůdci M. Morawieckému. Přinejmenším rozpaky vyvolává fotka, jak se Tusk objímá s paní předsedkyní Evropské komise, hlavní organizátorkou mimo jiné skandálního nákupu silně předražených a neproověřených vakcín proti koronaviru, kde navíc slibovala občanům EU dokonce i vlastnosti vakcín, které nesliboval ani jejich četnými aférami ověřený výrobce firma Pfizer. Tusk dlouhodobě bojoval mimo jiné za odblokování 150 miliard eur zablokovaných Evropskou komisí.

Je známo, že vlády mívají tendenci porušovat platné zákony, a to i ty, které samy prosadily. Nejinak tomu bylo i v Polsku. I když PiS ovládl jak ústavní, tak nejvyšší soud Polska, nižší stupně polských soudů zjevně neovládal. Polské soudy velmi často soudily v letech 2015–2023 proti přáním v Polsku vládoucí PiS. V době Vánoc 2023 se v Polsku strhl spor o [zbavení dvou poslanců PiS mandátu poslanců](#), neboť byli odsouzeni za blíže nespecifikované zneužití pravomoci veřejného činitele. K jejich odsouzení přinejmenším na prvním stupni polské soudní soustavy muselo dojít ještě za vlády PiS.

Evropská rada nakonec schválila zahájení přístupových rozhovorů o přijetí do EU s Ukrajinou a s Moldavskem – podle mého hodnocení v rozporu s evropskými směrnici a nařízeními. Je veřejným tajemstvím, že obě země nejsou na vstup do EU ani trochu připravené, jediné snad že by EU chtěla dosáhnout v korupci stejné ligy jako Ukrajině. Nakonec se poddal i nový slovenský premiér Robert Fico (proti kterému hned po jmenování jeho vlády začaly proevropské síly, podporované Evropskou komisí na Slovensku, organizovat něco jako „barevnou revoluci“) a maďarský premiér

Viktor Orbán. Ten souhlas Maďarska zobchodoval, tj. EU ještě před prosincovou Evropskou radou Maďarsku uvolnila 10 miliard svévolně zadržovaných eur (stejný případ jako u Polska), a on na oplátku před hlasováním opustil jednací místnost a umožnil, aby toto pro EU sebevražedné rozhodnutí „prošlo“.

Státní rozpočet Polska na rok 2024

Nepřekvapuje, že státní rozpočet Polska na rok 2024 připravila ještě končící vláda PiS a zanechala jej své nástupkyni. Rozpočet se připravoval obtížně, protože Polsko je ekonomicky vyčerpano podporou Ukrajiny ve válce s Ruskem.

Je zřejmé, že se za pár dní rozpočet ze strany nové vlády nedá přepracovat. V právním státě se takový rozpočet přijme a během dvou tří měsíců se připraví jeho novela, je-li potřebná. Vláda D. Tuska provedla dílčí změny, tj. přesun asi pěti miliard zlotých, v přepočtu 25–30 mld. Kč. Tedy, škrtla tři miliardy zlotých Polské státní televizi, 1,5 miliardy zlotých katolické církvi, opory předchozí vlády PiS, a půl miliardy na dalších místech v rámci postihu předchozí vlády. Tyto peníze přesunula na jeden zdravotní program s tím, že nesouhlas se změnou bude hodnocen jako útok na zdraví občanů. V Sejmu návrh rozpočtu s touto změnou prohlašovala, Senát jej neschvaluje, ale prezident Andrzej Duda rozpočet vetoval. Přihlížel zahájenému „pogromu“ na polská státní média. Tuskova vláda mohla zajistit přehlasování prezidentského veta. Sejm by se ale musel sejít po vánočních svátcích, nicméně nakonec byl svolán až na včerejšek, na 10. ledna 2024. Neschválení státního rozpočtu ani rozpočtového provizoriu (obojí musí zákonodárce schválit), zřejmě nevedlo. Právo v zemi opět dostalo poněkud na frak.

Zrušení polských státních médií

Státní média mají špatnou pověst, neboť obvykle více či méně straní vládě, která je právě u moci. O Polské státní televizi, Polském státním rozhlase a Polské tiskové agentuře (obdobě naší ČTK) to platilo za vlády PiS vrchovatě. Alternativní média se jejich informacím prozíravě vyhýbaly a vyhýbají. S těmito médii bylo třeba něco dělat, především s úsekem zvaným zpravodajství. S Českou televizí mohlo v nevyváženosti soutěžit.

Těsně před Vánoci 22. prosince 2023 nový ministr kultury Bartłomiej Sienkiewicz odvolal vedení těchto tří institucí. Očekával bych spíše, že tak učiní buď dozorčí rady těchto institucí, nebo polská vláda. Nicméně fakt, že hned po skončení vánočních svátků 27. prosince 2023 tyto tři státní instituce polská vláda [zruší](#) a oznámí vytvoření jejich obdoby na zelené louce, byla hodně silná káva. Navíc vláda oznámila, že všichni pracovníci těchto tří institucí jsou okamžitě propuštěni. Polskou státní televizi následně [obsadili někteří pracovníci](#) konkurenční soukromé televize TVN, vlastněné americkou korporací Warner Bros. Discovery prostřednictvím polské pobočky [TVN Warner Bros.](#) Vzápětí byl s okamžitou platností zrušen kanál Polské státní televize *Inform*. Zbylé kanály velmi rychle změnilы směr informování a zřejmě i své hlasatele.

Chápu polského prezidenta Andrzeje Dudu (zvolen za PiS), že ve svém novoročním projevu na jedné straně nezpochybnil pravomoc polské vlády řídit či usměrňovat tyto instituce, ale současně zdůraznil, že tak může činit jen v souladu s platnými zákony, což se v tomto případě evidentně nestalo.

Nyní už opoziční PiS začala v této souvislosti organizovat protesty, a to i před budovou Polské státní televize. Pravda, v době po Vánocích a před silvestrem nebyly početné. V takovou dobu se protesty narychlo organizují opravdu obtížně. Navíc před budovou Polské státní televize není mnoho místa,

resp. většinu náměstíčka zabrala stavba v režii nějakého developera. Jeden takový protest jsem viděl. Jeho následné shazování televizí *TVN* bylo nesolidní, ale nepřekvapivé.

[ZDROJ](#)

Překlad: Argument